

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยทำนายนายการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุรา
ในผู้ป่วยติดสุรา

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน มีทั้งหมด 86 ข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร

และอารมณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วย จำนวน 18 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่ม
สุราในผู้ป่วย จำนวน 34 ข้อ

2. แบบสอบถามชุดนี้ไม่มีคำตอบข้อใดถูกหรือผิด โปรดตอบคำถามให้ตรงกับความเป็น
จริง ความรู้สึก ความคิดเห็น และตรงกับการรับรู้ของท่านมากที่สุด

3. กรุณาตอบแบบสอบถามทุกส่วนและทุกข้อ เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำข้อมูลจาก
การตอบแบบสอบถามของท่าน ไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยใน
ภาพรวมเท่านั้นและจะไม่มีผลกระทบบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และเติมข้อความในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

ข้อมูลของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วย

1. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี

2. เพศ

() 1.ชาย

() 2.หญิง

3. ท่านมีความเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยอย่างไร

() 1.พ่อ/แม่

() 2.พี่

() 3.น้อง

() 4.สามี/ภรรยา

() 5.บุตร

() 6.ญาติ

() 7.อื่นๆ(โปรดระบุ).....

4. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

() 1.ไม่ได้เรียนหนังสือ

() 2.ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.4)

() 3.ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-ป.6)

() 4.มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)

() 5.มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)

() 6.ปวช./ปวส./อนุปริญญา

() 7.ปริญญาตรี

() 8.สูงกว่าปริญญาตรี

5. ท่านประกอบอาชีพใดเป็นหลัก

() 1.ไม่ได้ประกอบอาชีพ

() 2.ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

() 3.เกษตรกร

() 4.รับจ้างทั่วไป

() 5.รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

() 6.ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท

() 7.อื่นๆ(โปรดระบุ).....

6. รายได้ของครอบครัว (ทั้งรายได้หลักและรายได้เสริม) ต่อเดือน.....บาท/เดือน

- () 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท
 () 2. 5,000 - 10,000 บาท
 () 3. 10,001 – 15,000 บาท
 () 4. 15,001 – 20,000 บาท
 () 5. 20,001 – 25,000 บาท
 () 6. มากกว่า 25,000 บาทขึ้นไป

7. รายได้ของครอบครัวเพียงพอกับรายจ่ายหรือไม่

- () 1.ไม่เพียงพอ () 2.เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ () 3.เพียงพอและเหลือเก็บ

8. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ผู้ป่วยอาศัยอยู่ด้วยในปัจจุบันมีทั้งหมด.....คน (เมื่อรวมตัวท่าน)

9. นอกจากผู้ป่วยแล้วยังมีสมาชิกในครอบครัวที่ดื่มสุราเป็นประจำหรือไม่

- () 1.ไม่มี () 2. มี (ระบุ).....

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วย

10. ระยะเวลาการดื่มสุราของผู้ป่วย นาน.....ปี

11. จำนวนครั้งที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาเกี่ยวกับการติดสุรา.....ครั้ง(รวมทั้งครั้งนี้)

ส่วนที่ 2. แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารและอารมณ์จากบุคลากรด้านสุขภาพ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับความเป็นจริง ในแต่ละข้อ คำถามไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อและตอบเพียงคำตอบเดียว

ท่านได้รับการสนับสนุนในเรื่องเหล่านี้ จากบุคลากรด้านสุขภาพ มากน้อยเพียงใด

เกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนตามข้อความนั้นมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนตามข้อความนั้นมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนตามข้อความนั้นปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนตามข้อความนั้นน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ได้รับการสนับสนุนตามข้อความนั้นน้อยที่สุด

ข้อความ	ได้รับการสนับสนุน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านข้อมูลข่าวสาร					
1. แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ป่วยให้ลดหรือเลิกดื่มสุรา					
2. คำแนะนำและการชี้แนะ เมื่อท่านมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการลดหรือเลิกดื่มสุราของผู้ป่วย					
3. การให้คำปรึกษาเมื่อท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการช่วยเหลือผู้ป่วยให้ลดหรือเลิกดื่มสุรา					
4. การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ท่านในการช่วยผู้ป่วยให้ลดหรือเลิกดื่มสุรา					

ท่านได้รับการสนับสนุนในเรื่องเหล่านี้ จากบุคลากรด้านสุขภาพ มากน้อยเพียงใด

ข้อความ	ได้รับการสนับสนุน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>ด้านอารมณ์</p> <p>5. การแสดงความชื่นชมที่ท่านสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยเพื่อให้ลดหรือเลิกดื่มสุรา</p>					
<p>6. ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจ เมื่อท่านมีปัญหาและอุปสรรคในการช่วยเหลือผู้ป่วยให้ลดหรือเลิกดื่มสุรา</p>					
<p>7. กำลังใจเพื่อให้ท่านช่วยเหลือผู้ป่วยลดหรือเลิกดื่มสุรา</p>					

ส่วนที่ 3. แบบสอบถามสัมพันธภาพในครอบครัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับความเป็นจริง ความรู้สึกและความคิดเห็นของท่าน ในแต่ละข้อคำถามไม่มีคำตอบที่ถูกต้องหรือผิด ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อและตอบเพียงคำตอบเดียว

ข้อความต่อไปนี้ เป็นจริง สำหรับครอบครัวของท่านมากน้อยเพียงใด

นิยามคำว่า สมาชิกครอบครัว หมายถึง สมาชิกส่วนใหญ่ของครอบครัว

เกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

- มากที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด
- มาก หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมาก
- ปานกลาง หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบปานกลาง
- น้อย หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบน้อย
- น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบน้อยที่สุด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการให้ความรักความห่วงใยอาทรซึ่งกันและกัน					
1. ครอบครัวของท่านมีความรักและความอบอุ่น					
2. สมาชิกครอบครัวจะปลอบใจและให้กำลังใจผู้ป่วย เมื่อผู้ป่วยรู้สึกท้อแท้หรือผิดหวัง					
3. สมาชิกครอบครัวจะแสดงความห่วงใยผู้ป่วย โดยการพูดคุย ซักถามหรือให้คำแนะนำ เมื่อผู้ป่วยมีเรื่องไม่สบายใจ					
4. สมาชิกครอบครัวมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันและต่อผู้ป่วย					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. สมาชิกครอบครัวมีการเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน และต่อผู้ป่วย					
ด้านการพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน					
6. เมื่อสมาชิกครอบครัวไปทำกิจกรรมนอกบ้าน เช่น ไปซื้อของ ไปเที่ยว ไปรับประทานอาหาร มักจะชวนผู้ป่วยไปด้วย					
7. ขณะอยู่ที่บ้านสมาชิกครอบครัวและผู้ป่วย มักจะร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน					
8. ขณะอยู่ที่บ้านสมาชิกครอบครัวและผู้ป่วย มักจะดูโทรทัศน์หรือฟังวิทยุร่วมกัน					
9. สมาชิกครอบครัวและผู้ป่วยมักจะพูดคุยกัน เมื่อมีเวลาว่าง					
ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน					
10. สมาชิกครอบครัวให้ความสำคัญกับผู้ป่วยไม่น้อยกว่าคนอื่นๆใน ครอบครัว					
11. สมาชิกครอบครัวรับฟังความคิดเห็นต่างๆ ของผู้ป่วย					
12. สมาชิกครอบครัวเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยร่วม แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาต่างๆในครอบครัว					
13. สมาชิกครอบครัวมักจะไม่เห็นด้วยกับการกระทำของผู้ป่วยไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>ด้านการปรองดองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน</p> <p>14. สมาชิกครอบครัวร่วมกับผู้ป่วยในการวางแผนหรือตัดสินใจในเรื่องต่างๆ</p>					
<p>15. เมื่อมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในเรื่องใด สมาชิกครอบครัวและผู้ป่วยสามารถหาข้อยุติได้โดยไม่เกิดความขัดแย้ง</p>					
<p>16. สมาชิกครอบครัวระมัดระวังการพูดหรือการแสดงกิริยาท่าทางที่ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกผิดที่ไปดื่มสุรา</p>					

ส่วนที่ 4. แบบสอบถามทัศนคติของครอบครัวต่อผู้ป่วย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับความรู้สึกและความคิดเห็นของท่าน ในแต่ละข้อคำถามไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อและตอบเพียงคำตอบเดียว

นิยามคำว่า สมาชิกครอบครัว หมายถึง สมาชิกส่วนใหญ่ของครอบครัว

เกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบน้อย
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย
ด้านความรู้					
1. สมาชิกครอบครัวคิดว่า การติดสุรา เป็นการเจ็บป่วยเหมือนโรคทั่วไป สามารถรักษาได้					
2. สมาชิกครอบครัวคิดว่า ผู้ป่วยติดสุรา เป็นบุคคลที่ควรให้ความช่วยเหลือ					
3. สมาชิกครอบครัวคิดว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้ป่วยติดสุรามีหลายสาเหตุ					
4. สมาชิกครอบครัวคิดว่า การได้รับความรู้ในการดูแลช่วยเหลือผู้ป่วย เป็นสิ่งจำเป็น					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย
5. สมาชิกครอบครัวคิดว่าผู้ป่วยติดสุราควรได้รับโอกาสในการแก้ไขข้อผิดพลาด					
6. สมาชิกครอบครัวคิดว่า การให้อภัยมีความสำคัญต่อการเลิกติดสุราของผู้ป่วย					
ด้านความเข้าใจ					
7. สมาชิกครอบครัวคิดว่าผู้ป่วยติดสุราไม่ใช่คนเลว					
8. สมาชิกครอบครัวคิดว่าผู้ป่วยติดสุราสามารถลดหรือเลิกดื่มสุราได้					
9. สมาชิกครอบครัวคิดว่าผู้ป่วยติดสุราเป็นบุคคลที่น่าสงสาร					
10. สมาชิกครอบครัวไม่โกรธมากนักที่ผู้ป่วยติดสุรา					
11. สมาชิกครอบครัวคิดว่าผู้ป่วยไม่ทำให้ครอบครัวเดือดร้อนมากนัก					
12. สมาชิกครอบครัวไม่รังเกียจผู้ป่วยติดสุรา					
13. สมาชิกครอบครัวชื่นชมผู้ป่วยที่ตัดสินใจลดหรือเลิกดื่มสุรา					
ด้านพฤติกรรม					
14. สมาชิกครอบครัวจะให้ความร่วมมือกับบุคลากรด้านสุขภาพในการช่วยเหลือผู้ป่วย					
15. สมาชิกครอบครัวจะพูดกับผู้ป่วยโดยใช้เหตุผลเสมอ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เห็นด้วย
16.สมาชิกในครอบครัวจะให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยด้วยวิธีการต่างๆเช่น การพูด การสัมผัสร่างกายหรือการพยักหน้า					
17.สมาชิกครอบครัวจะดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยให้ลดหรือเลิกดื่มสุรา แม้จะต้องใช้เวลานาน					
18.สมาชิกครอบครัวจะปฏิบัติต่อผู้ป่วยเพื่อให้ผู้ป่วยมีความสุขเหมือนปฏิบัติต่อสมาชิกคนอื่นในครอบครัว					

ส่วนที่ 5. แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการลดพฤติกรรมการดื่มสุราในผู้ป่วย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือที่ตรงกับการปฏิบัติของสมาชิกในครอบครัวท่านตามความเป็นจริง ในแต่ละข้อคำถามไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ขอให้ท่านพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อและตอบเพียงคำตอบเดียว

เกณฑ์ในการเลือกตอบมีดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามข้อความเป็นนั้นประจำหรือทุกครั้ง
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามข้อความเป็นนั้นบ่อยครั้งหรือเกือบทุกครั้ง
ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามข้อความเป็นนั้นเป็นบางครั้ง
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	หมายถึง	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามข้อความเป็นนั้นนานๆ ครั้งหรือน้อยมาก
ไม่เคยปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่ปฏิบัติตามกิจกรรมตามข้อความเป็นนั้นเลย

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
ด้านการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายให้แข็งแรง					
1. สมาชิกในครอบครัวดูแลให้ผู้ป่วยรับประทานยาตรงเวลาและต่อเนื่อง					
2. สมาชิกในครอบครัวได้กระตุ้นให้ผู้ป่วยออกกำลังกาย					
3. สมาชิกในครอบครัวให้ความสนใจและให้การช่วยเหลือ เมื่อพบว่าผู้ป่วยมีความผิดปกติทางด้านร่างกายหรือจิตใจ					

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
4. สมาชิกในครอบครัวดูแลให้ผู้ป่วยพักผ่อนนอนหลับอย่างเพียงพอหรือวันละ 6-8 ชั่วโมง					
5. สมาชิกในครอบครัวดูแลให้ผู้ป่วยได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์					
6. สมาชิกในครอบครัวสนับสนุนหรือพาผู้ป่วยมาพบแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ผู้ให้การบำบัดตามนัด					
ด้านการจัดการกับสถานะความเสี่ยงสูง					
7. สมาชิกในครอบครัวดูแลไม่ให้มีเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อยู่ในบ้าน					
8. สมาชิกในครอบครัวงดดื่มสุราหรือไม่ดื่มสุราในบ้าน เพื่อช่วยลดความเสี่ยงต่อการติดสุราซ้ำของผู้ป่วย					
9. ถ้าผู้ป่วยไม่สามารถหลีกเลี่ยงการดื่มสุราได้ สมาชิกในครอบครัวได้แนะนำการดื่มที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น ให้ผู้ป่วยรับประทานอาหารก่อนที่จะดื่ม หรือผสมสุราให้บางและจิบครั้งละน้อยๆ หรือจำกัดปริมาณการดื่ม					
10. สมาชิกในครอบครัวไม่พอใจและกล่าวตำหนิผู้ป่วยทันที เมื่อผู้ป่วยเกิดอาการอยากดื่มสุรา					
ด้านการจัดระเบียบชีวิตใหม่					
11. สมาชิกในครอบครัวดูแลหรือสนับสนุนให้ผู้ป่วยรับประทานอาหารตรงเวลา วันละ 3 มื้อ					

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
12. สมาชิกในครอบครัวดูแลให้ผู้ป่วยใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์					
13. สมาชิกในครอบครัวมอบหมายงานให้ผู้ป่วยทำตามความเหมาะสม และช่วยดูแลให้ผู้ป่วยทำจนสำเร็จ					
14. สมาชิกในครอบครัวฝึกให้ผู้ป่วยรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกอื่นในครอบครัว					
15. สมาชิกในครอบครัวชี้ให้ผู้ป่วยเห็นตัวอย่างของคนที่สามารถดูแลตนเองจนสามารถลดหรือเลิกดื่มสุราได้					
16. สมาชิกในครอบครัวยินยอมให้ผู้ป่วยคบเพื่อนกลุ่มเดิมที่เคยดื่มด้วยกัน					
17. สมาชิกในครอบครัวเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยวางแผนการดำเนินชีวิตตามที่ต้องการ แม้ว่าจะไม่เหมาะสม					
ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด 18. เมื่อผู้ป่วยเกิดอารมณ์โกรธไม่พอใจ สมาชิกในครอบครัวจะแนะนำให้ผู้ป่วยนึกถึงสิ่งดีๆ และมองโลกด้านบวก					
19. เมื่อผู้ป่วยมีพฤติกรรมโกรธอย่างรุนแรง สมาชิกในครอบครัวจะไม่ได้ตอบด้วยการโต้เถียง แต่จะรับฟังด้วยท่าทีสงบ					

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
20. เมื่อผู้ป่วยรู้สึกเครียดจนไม่สามารถแก้ไขได้เอง สมาชิกในครอบครัวจะให้คำแนะนำหรือพาไปแหล่งให้ความช่วยเหลือ					
21. เมื่อผู้ป่วยเครียด สมาชิกในครอบครัวจะกระตุ้นให้ผู้ป่วยผ่อนคลายความเครียดด้วยวิธีต่างๆ เช่น ออกกำลังกาย หรือฝึกผ่อนคลายกล้ามเนื้อ หรือดูหนังฟังเพลง เป็นต้น					
22. สมาชิกในครอบครัวได้ดูแลไม่ให้คนในครอบครัวไปกระตุ้นให้ผู้ป่วยรู้สึกเครียด โกรธ หรือซึมเศร้า					
23. เมื่อผู้ป่วยมีอาการซึมเศร้า หงอยเหงา หรือเบื่อหน่ายเกิดขึ้น สมาชิกในครอบครัวจะเพิกเฉยไม่สนใจ					
<u>ด้านการฝึกทักษะในการปฏิเสธสุรา</u> 24. สมาชิกในครอบครัวให้คำชมเชยผู้ป่วยทันทีเมื่อผู้ป่วยสามารถปฏิเสธการดื่มสุราได้สำเร็จ					
25. สมาชิกในครอบครัวได้แนะนำหรือหาวิธีการช่วยเหลือผู้ป่วยเพื่อหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธ เมื่อมีคนมาชักชวนดื่มสุรา					
26. สมาชิกในครอบครัวคอยเป็นกำลังใจให้ผู้ป่วยมีความกล้าและมั่นใจในการปฏิเสธการดื่มสุรา					

ข้อความ	ระดับของการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย
27. สมาชิกในครอบครัวดูแลให้ผู้ป่วยหลีกเลี่ยงสถานที่ที่เสี่ยงต่อการกลับไปดื่มสุรา					
28. สมาชิกในครอบครัวไม่บอกให้ผู้ป่วยทราบถึงผลเสียจากการดื่มสุรา ที่เกิดขึ้นกับตัวผู้ป่วยและครอบครัว					
ด้านการฝึกทักษะในการแก้ปัญหา					
29. เมื่อผู้ป่วยมีปัญหาเกิดขึ้น สมาชิกในครอบครัวจะรับฟังและร่วมกันแก้ปัญหา					
30. เมื่อผู้ป่วยขาดกำลังใจในการแก้ปัญหา สมาชิกครอบครัวจะดูแลระดับประคองจิตใจ ปลอบใจ และให้กำลังใจ					
31. สมาชิกในครอบครัวได้จัดให้ผู้ป่วยมีส่วนในการวางแผนและตัดสินใจในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเท่าที่ผู้ป่วยจะสามารถทำได้					
32. สมาชิกในครอบครัวได้จัดให้ผู้ป่วยทดลองแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเอง โดยคอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือ					
33. เมื่อผู้ป่วยมีปัญหาเกิดขึ้น สมาชิกในครอบครัวแนะนำให้ผู้ป่วยเผชิญต่อปัญหา					
34. สมาชิกในครอบครัวช่วยแก้ไขปัญหาให้ผู้ป่วยทุกเรื่อง โดยผู้ป่วยไม่ต้องคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง					

